

Проте не менш значущим складником народнопісенної виконавської парадигми, співвідсною із перформативністю, виступає візуальне оформлення образів виконавиць. Попри відмінності їх творчих виконавських світів, чинником створення їх національної спільності слугує апеляція до національної системи кольорів, традицій національного строю (інколи в модернізованому варіанті), аксесуарів тощо. Значущими є й традиції виконавської пластики, позначені особливою стриманістю виконавської рефлексії та позбавлені зовнішньої демонстративності, «концертної репрезентативності».

Інший вимір перформативності демонструє творчість сучасних гуртів, позначена вагомістю етномаркерів як на рівні резонансу з інтонаційним тезаурусом фольклору, настановами ладового мислення, традиціями інструментального виконавства, так і візуального оформлення художнього простору. За наявності його виразних специфічних нюансів (тяжіння до гіперболізації візуальних маркерів фольклорної традиції у творчості гурту «Курбаси», тенденція створення урбанізованої, механізованої інтерпретації народнопісенного виконавства у виконавстві гурту «Go-A», тяжіння до контрастного зіставлення знаків автентики та масової культури у виконавстві “Kalush Orchestra” та ін.) перформативність стає імпульсом до позиціонування окремого твору як внутрішньо замкненого, принципово синтетичного простору. Складниками такої синтетичності виступають сполучення (у різних варіантах) масової та етнотрадицій у театралізованому втіленні, а також маркерів вокальних манер, візуальне оформлення образу виконавців, у якому вагомими є знаки національної традиції, поєднання засобів виразності різних видів мистецтва, комп’ютерної графіки тощо. У комплексі це детермінує формування універсального образу національної культури як позначеного унікальністю складника мультикультурного світу метамодерну.

К. Папін

ВИКОНАВСЬКИЙ ОБРАЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗАСЛУЖЕНОЇ КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ ІМ. Г. МАЙБОРОДИ ЯК УТІЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ І НОВАЦІЙ

К. Papin

PERFORMING IMAGE OF THE NATIONAL HONORED H. MAIBORODA BANDURA CHAPEL AS AN EMBODIMENT OF TRADITIONS AND INNOVATIONS

У мультикультурних спрямуваннях сьогодення особливої актуальності набуває питання збереження традицій національних культур та пошуку шляхів їх новаційної репрезентації у художній практиці. Одним із утілень синтезу традицій та новацій у сучасному національному художньому просторі є виконавський образ Національної заслуженої капели бандуристів ім. Г. Майбороди. Постаючи із поч. ХХ ст. на тлі відродження вічних настанов української культури, протягом століття Капела демонструє їх визначальну значущість на концептуальному рівні виконавського образу. Це виявляється в пріоритетних тематично-змістових орієнтирах, окреслених національними архетипами, провідними концептами національного мистецтва, які стверджують спрямованість колективу на репрезентацію національного культурного, історичного, художнього досвіду нації.

На виконавському рівні творчість Капели характеризується синтезом інструментального та вокального вимірів. В інструментальному вимірі творчість колективу позначена тяжінням до збереження звукообразу бандури як органологічного

символу художнього світу нації, тенденцією урізномбарвлення монотембровості тебровими знаками фольклорної та академічної традиції, частковою апробацією технічних новацій (варіанти глісандо, флажолети, пічкаато, шумові ефекти — постукування по корпусу, плескання в долоні тощо).

У вокальному вимірі виконавський образ колективу має основою академічну модифікацію народнопісенної виконавської парадигми, яка знаходить вираження у формуванні особливої якості академізованого вокального звуку, позначеного збереженням тембрової індивідуалізації виконавців, значущості сильного та середнього імпедансу, прикритого звуковидобування, чіткості інтонування та артикуляції, різноманіття вокальної атаки.

Суголосно хоровій специфіці колективу та наповненню репертуару творами світової та національної класики, на периферії виконавських настанов Капели перебувають такі маркери народно-пісенного виконавства, як нейтральне інтонування, мовна позиція виконавського апарату, редукція складів, речитатія, специфічні вокальні ефекти, загальний високий динамічний тонус. Водночас характерною ознакою виконавського образу є стильова мобільність і варіативність, зумовлені різноманіттям репертуару (що яскраво віддзеркалюється в диференціації виконавських настанов у гумористичних піснях та творах, співвіднесених із сакральною царинною) та залученням ансамблевих форм виконавства.

Особливістю виконавського образу Капели на рівні художньої комунікації є гнучко варійована амплітуда коливання між академічною сценічністю та притаманною фольклорній царині єдністю виконавців й аудиторії. Із комунікативною сферою народнопісенної виконавської парадигми співвідносяться притаманні творчості колективу емоційно забарвлена жестикуляція, зокрема звернення до аудиторії, виразна міміка, специфічні темпові, ритмічні, динамічні прийоми «втягування» слухачів у виконання.

Своєрідним виконавським маркером Капели є створення монотематичних та моножанрових програм (на основі принципів єдності та контрасту, а також наскрізного розвитку) та пріоритетність національної системи образів та тематики. Це засвідчують програми із творів українських митців на слова Т. Шевченка, зокрема програма «Свою Україну любіть, любіть її во врем'я люте...», а також моножанрові програми «О, Україно! О, рідна Ненько!» (на основі пісні січових стрільців і воїнів УПА), позначена патріотичною доміантою, та «Різдвяний концерт» (на основі жанрової моделі колядки в її автентичному та авторському варіантах).

Синтез традицій і новацій у виконавському образі Національної заслуженої капели бандуристів ім. Г. Майбороди знаходить вираження і в театралізації виконавства. Резонуючи із синкретичною природою фольклору та давніми традиціями виконавства Капели, елементи театралізації закарбовуються у введенні самостійних поетично-декламаційних номерів й уведенні декламації у простір музичних номерів, формуванні ігрових образів виконавців, акторській грі, застосування реквізиту тощо.

Зберігаючи вчимо значущі фольклорні традиції, апробуючи стильові новації, віддзеркалюючи сучасні тенденції театралізації інструментального та хорового мистецтва, виконавський образ Національної заслуженої капели бандуристів ім. Г. Майбороди на рівні художньої практики створює синтез традицій і новацій, скріплених перманентною значущістю бандури як одного із символів національної художньої, музичної картини світу.